

Tárgy: Gyermekjóléti és gyermekvédelmi feladatok
2013. évi ellátásának átfogó értékelése

Sorszám: III/2.

Előkészítette: Tárnok Lászlóné jegyző
dr. Bimbó Mária osztályvezető,
Igazgatási Osztály
Kádasné Öreg Julianna igazgató, BVSZSZK

Döntéshozatal módja:
Egyszerű szótöbbség

**Véleményező
bizottság:** Ügyrendi, Lakásügyi, Egészségügyi és
Szociális Bizottság,
Oktatási, Kulturális és Sport Bizottság

Tárgyalás módja:
Nyilvános ülés

Előterjesztés

Békés Város Képviselő-testülete 2014. május 29-i ülésére

Tisztelt Képviselő-testület!

A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (a továbbiakban: Gyvt.) 96. § (6) bekezdésében foglaltak alapján a helyi önkormányzat a gyermekjóléti és gyermekvédelmi feladatainak ellátásáról minden év május 31-ig – a külön jogszabályban meghatározott tartalommal – átfogó értékelést készít, amelyet a képviselő-testület megtárgyal. Az értékelést meg kell küldeni a Békés Megyei Kormányhivatal Szociális és Gyámhivatalának (a továbbiakban: Gyámhivatal). A Gyámhivatal az értékelés kézhezvételétől számított harminc napon belül javaslattal élhet az önkormányzat felé. A helyi önkormányzat hatvan napon belül érdemben megvizsgálja a Gyámhivatal javaslatait, és állásfoglalásáról, intézkedéséről tájékoztatja.

Az elmúlt évben is határidőben tettünk eleget e kötelezettségünknek. A Gyámhivatal tájékoztatást nyújtott, hogy az értékelés megfelel az ide vonatkozó tartalmi követelményeknek, hiányosságot nem állapított meg, ezért a Gyvt. 96. § (6) bekezdése szerinti javaslatot mellőzte.

Az átfogó értékelés tartalmi követelményeit a 149/1997. (IX. 10.) Korm. rendelet 10. sz. melléklete tartalmazza, amelynek megfelelően készítettük el az előterjesztés mellékletét képező értékelést.

Kérjük a Tisztelt Képviselő-testületet, hogy tárgyalja meg és fogadja el az előterjesztés mellékletét képező átfogó értékelést.

Határozati javaslat:

Békés Város Önkormányzatának Képviselő-testülete a gyermekjóléti és gyermekvédelmi feladatok 2013. évi ellátásáról szóló átfogó értékelést megtárgyalta, melyet elfogad. Felkéri a Polgármestert, gondoskodjon arról, hogy az értékelés határidőben megküldésre kerüljön a Békés Megyei Kormányhivatal Szociális és Gyámhivatala részére.

Felelős: Izsó Gábor polgármester

Határidő: azonnal

Békés, 2014. május 20.

Izsó Gábor
polgármester

Jogi ellenjegyző

Pénzügyi ellenjegyző

ÁTFOGÓ ÉRTÉKELÉS
BÉKÉS VÁROS ÖNKORMÁNYZATA GYERMEKJÓLÉTI ÉS
GYERMEKVÉDELMI FELADATAINAK ELLÁTÁSÁRÓL

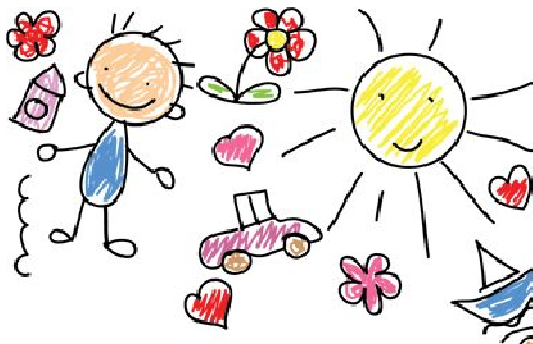

2013.

**„Fent a felhő szélén
Egy angyal mindent lát,
Hogy a világot a Földön
Gyerekek rajzolják.**

**Kicsiny, hegyezetlen
Színes ceruzák.”**

*(Kormorán: Egy angyal mindent lát
/ dalszöveg részlet/)*

A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (a továbbiakban: Gyvt.) 96. § (6) bekezdése értelmében a települési önkormányzat és az állam fenntartói feladatainak ellátására a Kormány rendeletében kijelölt szerv a gyermekjóléti és gyermekvédelmi feladatainak ellátásáról minden év május 31-éig átfogó értékelést készít, a gyámhatóságokról, valamint a gyermekvédelmi és gyámügyi eljárásról szóló 149/1997. (IX.10.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Gyer.) 10. számú melléklete szerinti tartalommal.

E jogszabályhely alapján a települési önkormányzat által készítendő átfogó értékelés tartalmi követelményei:

- A település demográfiai mutatói, különös tekintettel a 0-18 éves korosztály adataira,
- Az önkormányzat által nyújtott pénzbeli, természetbeni ellátások biztosítása:
 - a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülők száma, a rendkívüli gyermekvédelmi támogatásban részesültek száma, kérelmezőkre vonatkozó általánosítható adatok, elutasítások száma, főbb okai, önkormányzatot terhelő kiadás nagysága,
 - egyéb, a Gyvt.-ben nem szabályozott pénzbeli vagy természetbeni juttatásokra vonatkozó adatok,
 - gyermekétkeztetés megoldásának módjai, kedvezményben részesülőkre vonatkozó statisztikai adatok.
- Az önkormányzat által biztosított személyes gondoskodást nyújtó ellátások bemutatása:
 - gyermekjóléti szolgáltatás biztosításának módja, működésének tapasztalata (alapellátásban részesülők száma, gyermekek veszélyeztetettségének okai, válsághelyzetben levő várandós anyák gondozása, családjából kiemelt gyermek szüleinek gondozása, jelzőrendszer tagjaival való együttműködés tapasztalatai),
 - gyermekek napközbeni ellátásának, gyermekek átmeneti gondozásának biztosítása, ezen ellátások igénybevétele, s az ezzel összefüggő tapasztalatok.
- A felügyeleti szervek által gyámhatósági, gyermekvédelmi területen végzett szakmai ellenőrzések tapasztalatainak, továbbá a gyermekjóléti és gyermekvédelmi szolgáltató tevékenységet végzők működését engedélyező hatóság ellenőrzésének alkalmával tett megállapítások bemutatása.
- Jövőre vonatkozó javaslatok, célok meghatározása a Gyvt. előírásai alapján (milyen ellátásokra és intézményekre lenne szükség a problémák hatékonyabb kezelése érdekében, gyermekvédelmi prevenciók elképzelések).
- A bűnmegelőzési program főbb pontjainak bemutatása (amennyiben a településen készült ilyen program), valamint a gyermekkorú és a fiatalkorú bűnelkövetők számának az általuk elkövetett bűncselekmények számának, a bűnelkövetés okainak bemutatása.
- A települési önkormányzat és a civil szervezetek közötti együttműködés keretében milyen feladatok, szolgáltatások ellátásában vesznek részt civil szervezetek (alapellátás, szakellátás, szabadidős programok, drogprevenció stb.).

1. A település demográfiai mutatói, különös tekintettel a 0-18 éves korosztály adataira

Békés a 20.420 fő állandó lakosával Békés megye negyedik legnépesebb települése, csak a megyeszékhely Békéscsaba, Gyula valamint Orosháza rendelkezik nagyobb számú népességgel.

Békés lakónépessége folyamatosan csökken, 2000. óta nem találunk egyetlen olyan évet sem, melynek során ne fogyott volna a városban élők száma. Az elmúlt 10 év során több mint 1400 fővel csökkent a lakosság, ami 6,5%-os fogyást jelent, szemben az országban ugyanezen idő alatt bekövetkező mindössze 0,28%-os fogyással. Ennek a rendkívül magas számnak több tényezője van, melyek főleg népmozgalmi tényezők. A népesség számának alakulását elsősorban a születések és halálozások aránya határozza meg. A csökkenésben Békésen jelentős szerepe van a természetes fogyásnak, ugyanis az elmúlt tíz évben átlagosan, évente mintegy 100 fővel több az elhalálozások száma, mint az élveszületéseké. A különbséget többi részét az elvándorlások teszik ki. Ugyan van némi bevándorlási folyamat is a környező kistépelülésekről, de inkább az elvándorlások magasabb száma jellemző, főleg a fiatalok körében, melynek fő okai a munkanélküliség, és a megyében kevés számban található felsőoktatási intézmény.

Békés 2013-as demográfiai mutatói, különös tekintettel a 0-18 éves korosztály adataira az alábbi táblázat szerint alakultak, ahol összehasonlításképpen feltüntetésre kerültek a 2012-es adatok is.

Év	Lakosság- szám december 31-én (fő)	0-18 éves korú összesen (fő)	0-18 éves korú férfi (fő)	0-18 éves korú nő (fő)	A lakosság hány százaléka a 0-18 éves korúak aránya
2012.	20.588	3.989	2.092	1.890	19,37 %
2013.	20.435	3.900	2.041	1.853	19.08 %
Csökkenés (fő)	153	89	51	37	0,29 %

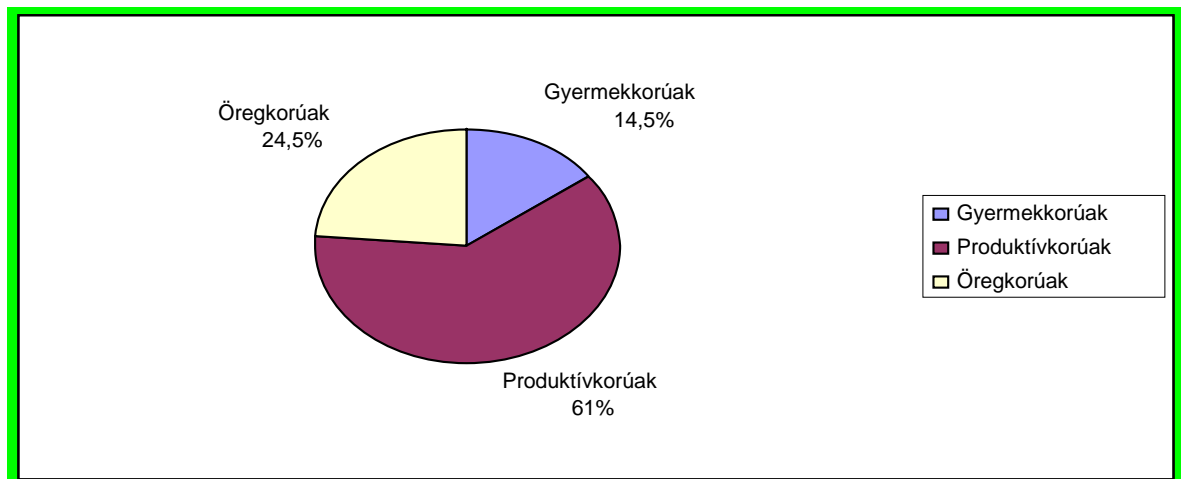
Az előző évi adatokhoz viszonyítva a lakosságszám összesen 153 fővel, a 0-18 évesek száma összesen 89 fővel csökkent, ami 18 fővel kevesebb az előző év csökkenéséhez képest.

Az életkor az egyént jellemző, tőle elválaszthatatlan biológiai és társadalmi tulajdonságok összessége, amelyhez korszakonként változó tartalom kapcsolódik. A hazai gyakorlat az életkor vonatkozásában az alábbi csoportosítást alkalmazza:

- gyermekkorúak (0-14 év közöttiek)
- produktívkorúak (15-59 év közöttiek)
- öregkorúak (60 év felettek)

2013. év végén Békésen 2.959 fő gyermekkorú, 12.466 fő produktívkorú és 5.010 fő öregkorú élt. A lakosság korösszetételének %-os mutatói az alábbi kördiagramból olvashatóak ki.

Békés lakosainak kormegoszlása %-ban kifejezve, 2013-ban

A lakosokból a gyermekekörúak aránya mindössze 14,5%, a produktívkorúaké 61%, míg az öregkorúaké 24,5%. A számadatokból megállapítható, hogy városunkban - az országos átlaggal megegyezően, miként a fejlett országokban - a produktívkorúakhoz képest a gyermekekörúak száma egyre csökken, míg az idősök aránya egyre növekszik. A 2012-es évhez viszonyítva a produktívkorúak aránya nem változott, a gyermekekörúak aránya 0,5 %-al csökkent, ennek megfelelően az öregkorúak aránya 0,5 %-al emelkedett.

2. Az önkormányzat által nyújtott pénzbeli, természetbeni ellátások biztosítása

Az önkormányzat által nyújtott pénzbeli, természetbeni ellátások biztosítása a Gyvt. és az annak felhatalmazása alapján elfogadott, Békés Város Önkormányzata Képviselő-testületének a gyermekvédelem helyi rendszeréről szóló 11/2012. (III. 30.) rendeletében (a továbbiakban: helyi rendelet) foglaltak szerint történt.

2.1. Rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény

A jegyző megállapítja a gyermek rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultságát, amennyiben a gyermeket gondozó családban az egy főre jutó havi jövedelem összege nem haladja meg

- a) az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének 140%-át (ez az összeg 2013-ban 39.900,- Ft), ha
 - a gyermeket egyedülálló szülő, illetve más törvényes képviselő gondozza, vagy
 - ha a gyermek tartósan beteg, illetve súlyosan fogyatékos, vagy
 - ha a nagykorúvá vált gyermek megfelel a Gyvt. 20. § (3) vagy (4) bekezdésében foglalt feltételeknek,
- b) az öregségi nyugdíj legkisebb összegének 130 %-át (37.050,- Ft), feltéve, hogy a vagyoni helyzet vizsgálata során az egy főre jutó vagyon értéke nem haladja meg külön-külön vagy együttesen a meghatározott értéket.

Vagyon alatt azt a hasznosítható ingatlant, járművet, továbbá vagyoni értékű jogot kell érteni, amelynek egy főre jutó értéke a gyermeket gondozó családban

- a) külön-külön számítva az öregségi nyugdíj legkisebb összegének húszszorosát (570.000,- Ft), vagy
- b) együtt számítva az öregségi nyugdíj legkisebb összegének hetvenszerezését (1.995.000,- Ft)

meghaladja, azzal, hogy nem minősül vagyonnak az az ingatlan, amelyben a szülő vagy a tartásra köteles más törvényes képviselő életvitelszerűen lakik, az a vagyoni értékű jog, amely az általuk lakott ingatlanon áll fenn, továbbá a mozgáskorlátozottságra tekintettel fenntartott gépjármű.

A vagyoni helyzet vizsgálata során a lízingelt dolgon fennálló használati jogot meghatározott időre szóló vagyoni értékű jogként kell figyelembe venni. A meghatározott időre szóló vagyoni értékű jog értékének a meghatározására az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 72. §-ának (2) bekezdése az irányadó.

A Gyvt. 2013. április hó 1. napjától hatályos rendelkezései értelmében az egyéb jogosultsági feltételek fennállása esetén a nagykorúvá vált gyermek akkor jogosult a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre, ha nappali oktatás munkarendje szerint tanulmányokat folytat és 23. életévét még nem töltötte be, vagy felsőfokú oktatási intézmény nappali tagozatán tanul és a 25. életévét még nem töltötte be, *és a nagykorúvá válását megelőző második hónap első napja, valamint a nagykorúvá válását megelőző nap közötti időszakban legalább egy napig rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre volt jogosult.*

A jegyző annak a gyermeknek, fiatal felnőttnek, akinek rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultsága a tárgyév augusztus 1-jén fennáll, a tárgyév augusztus hónapjában, illetve a tárgyév november 1-jén fennáll, a tárgyév november hónapjában

természetbeni támogatást nyújt fogyasztásra kész étel, ruházat, valamint tanszer vásárlására felhasználható Erzsébet-utalvány formájában.

Az Erzsébet-utalvány összege esetenként és gyermekenként 5.800,- Ft volt. 2013. augusztus hónapban 1.955 fő, 2013. november hónapban 1.945 fő részesült Erzsébet-utalványban. Összesen 22.620.000,- Ft került ily módon átadásra, mely összeg 100 %-ban az állam által finanszírozott, önkormányzati saját erőt nem tartalmaz.

Békés városban 2013. december 31-én a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülők száma 1.948 fő volt, ami 141 fővel kevesebb az előző évhez képest.

Rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény megállapítása iránt benyújtott kérelem 11 esetben került elutasításra, amely oka 6 esetben az volt, hogy az egy főre számított havi jövedelem meghaladta a jogszabályban foglalt mértéket, 3 esetben az egy főre jutó vagyoni értéke meghaladta a szabályozott mértéket, 2 esetben pedig az, hogy a nagykorú igénylő a nagykorúvá válását megelőző második hónap első napja, valamint a nagykorúvá válását megelőző nap közötti időszakban nem volt legalább egy napig rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult.

A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek után a gyermek családbafogadó gyámjával kirendelt hozzátartozó pénzbeli ellátásra jogosult, ha a gyermek tartására köteles, és nyugellátásban, korhatár előtti ellátásban, szolgálati járandóságban, balettművészeti életjáradékban, átmeneti bányászjáradékban, megváltozott munkaképességű személyek ellátásaiban, időskorúak járadékában vagy olyan ellátásban részesül, amely a nyugdíjszerű rendszeres szociális ellátások emeléséről szóló jogszabály hatálya alá tartozik. E támogatás megállapítására, az arra való jogosultság hiánya miatt 2013-ban nem került sor.

2.2. Hátrányos, halmozottan hátrányos helyzet megállapítása

2013. augusztus hó 31. napjáig a halmozottan hátrányos helyzet megállapítására vonatkozó szabályokat a nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról szóló 229/2012. (VIII. 28.) Korm. rendelet 27. §-a tartalmazta. E jogszabály rendelkezési szerinti a szülő gyermeke halmozottan hátrányos helyzetének megállapítását a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény tekintetében hozott jogerős határozat bemutatásával a gyermek lakóhelye, ennek hiányában tartózkodási helye szerinti települési önkormányzat jegyzőjétől írásban tett nyilatkozatával kérhette. Hátrányos helyzetűnek (2 „H”-s) minősült az a gyermek, akit a gyámhatóság védelembe vett, vagy a jegyző a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultságát megállapította. E csoporton belül halmozottan hátrányos helyzetű (3 „H”-s) volt az a gyermek, akinek törvényes felügyeletét ellátó szülője - *óvodás gyermek esetén 3 éves korában, tanuló esetén a tankötelezettség beállásának időpontjában* - legfeljebb az iskola nyolcadik évfolyamán folytatott tanulmányait fejezte be sikeresen.

2013. szeptember hó 1. napjától a Gyvt. 67/A. §-a, és a gyámhatóságokról, valamint a Gyer. 83/A. §-a rögzíti a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzet megállapításának szabályait.

Hátrányos helyzetű az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek és nagykorúvá vált gyermek, aki esetében az alábbi körülmények közül egy fennáll:

- a) a szülő vagy a családbafogadó gyám alacsony iskolai végzettsége, ha a gyermeket együtt nevelő mindkét szülőről, a gyermeket egyedül nevelő szülőről vagy a családbafogadó gyámról – önkéntes nyilatkozata alapján – megállapítható, hogy a

rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésekor legfeljebb alacsony iskolai végzettséggel rendelkeznek,

- b) a szülő vagy a családbafogadó gyám alacsony foglalkoztatottsága, ha a gyermeket nevelő szülők bármelyikéről vagy a családbafogadó gyámról megállapítható, hogy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésekor a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény 33. §-a szerinti aktív korúak ellátására jogosult vagy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésének időpontját megelőző 16 hónapon belül legalább 12 hónapig álláskeresőként nyilvántartott személy,
- c) a gyermek elégtelen lakókörnyezete, illetve lakáskörülményei, ha megállapítható, hogy a gyermek a településre vonatkozó integrált városfejlesztési stratégiában szegregátumnak nyilvánított lakókörnyezetben vagy félkomfortos, komfort nélküli vagy szükséglakásban, illetve olyan lakáskörülmények között él, ahol korlátozottan biztosítottak az egészséges fejlődéséhez szükséges feltételek.

Halmazottan hátrányos helyzetű

- a) az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek és nagykorúvá vált gyermek, aki esetében az (1) bekezdés a)–c) pontjaiban meghatározott körülmények közül legalább kettő fennáll,
- b) a nevelésbe vett gyermek,
- c) az utógondozói ellátásban részesülő és tanulói vagy hallgatói jogviszonyban álló fiatal felnőtt.

A jegyzői gyámhatóság a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultság elbírálásával egyidejűleg kérelemre - *külön döntésben, a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultsággal egyező időtartamra* - megállapítja a gyermek, nagykorúvá vált gyermek hátrányos vagy halmazottan hátrányos helyzetének fennállását. A hátrányos vagy halmazottan hátrányos helyzet fennállásának megállapítása a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultság megállapítását követően is kérelmezhető, ebben az esetben a feltételek fennállását a kérelem benyújtásának időpontjára vonatkozólag kell vizsgálni, valamint a hátrányos és halmazottan hátrányos helyzet a kérelem benyújtásának napjától a fennálló rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény időtartamára állapítható meg.

A nevelésbe vett gyermek, illetve az utógondozói ellátásban részesülő és tanulói vagy hallgatói jogviszonyban álló fiatal felnőtt halmazottan hátrányos helyzetének fennállását a járási gyámhivatal állapítja meg, majd erről szóló jogerős határozatát megküldi a nyilvántartást vezető gyámhatóság, a jegyző részére.

Nyilvántartásunk alapján, a hatályos jogszabályok szerint 2013. december hó 31-én 173 gyermek minősült hátrányos-, 341 gyermek minősült halmazottan hátrányos helyzetűnek. A már nem hatályos szabályozás szerint, e kondíciókkal legfeljebb 2014. augusztus hó 30. napjáig további 784 gyermek hátrányos-, 550 gyermek halmazottan hátrányos helyzetűnek minősül.

A hátrányos, halmazottan hátrányos helyzet fennállásának megállapítása külön döntés meghozatalával történik, emiatt adminisztratív terheink növekedtek.

2.3. Rendkívüli gyermekvédelmi támogatás

A Gyvt. 2013. december hó 31. napjáig hatályos rendelkezései értelmében a települési önkormányzat képviselő-testülete a gyermeket a rendeletében meghatározott mértékű rendkívüli gyermekvédelmi támogatásban részesíti, ha a gyermeket gondozó család időszakosan létfenntartási gondokkal küzd, vagy létfenntartást veszélyeztető rendkívüli élethelyzetbe került.

A helyi rendelet szabályozása értelmében a rendkívüli gyermekvédelmi támogatás összege gyermekenként és alkalmanként nem lehet több 10.000 Forintnál, különösen indokolt esetben 20.000.- Forintnál.

Összesen 633 esetben tudunk ebben a formában segíteni, elsősorban a gyermek betegsége kapcsán, pl: gyógyszer, szemüveg kiváltása, kórházi gyógykezeltetés. Több esetben fordult elő, hogy iskola- és óvodakezdéshez, valamint a mindennapi megélhetéshez kellett támogatást nyújtani. Ezekben az esetekben az intézkedés általában azonnali volt. Összesen 2.642.602 Forint támogatás került kifizetésre ezen a jogcímen, elsősorban természetbeni ellátásként. Átlagosan 4.175,- Forint jutott egy segélyezett gyermekre. A tapasztalat azt mutatja, hogy legtöbb alkalommal 2-4 ezer Forint közötti összeg kerül kifizetésre, de 1-2 ezer Forintos, illetve 10.000,- Ft-os eset is előfordult. Ez az összeg teljes egészében az önkormányzatot terhelő kiadás. A támogatásban részesítettek száma az előző évvel közel azonos.

A rendkívüli gyermekvédelmi támogatás kifizetése a 2013. évi költségvetés terhére történt.

A Gyvt.-ben a rendkívüli gyermekvédelmi támogatás szabályai 2013. december 31. napjáig voltak hatályban, e formában támogatás nyújtására a továbbiakban nincs lehetőség. 2014. január hó 1. napjától az átmeneti segély, a temetési segély és a rendkívüli gyermekvédelmi támogatás összevonásával került megalkotásra az önkormányzati segély, mint hatályos jogintézmény. .

2.4. Egyéb, a Gyvt-ben nem szabályozott pénzbeli vagy természetbeni juttatásokra vonatkozó adatok

2.4.1. Az önkormányzat a helyben lakos, Békésen iskolában tanulók számára az iskolába járás megkönnyítése érdekében autóbusz helyi járat igénybevételehez, a bérlet megvásárlásához, a diákberlet árának 100 %-át támogatásként biztosítja a tanév időtartamára. 2013. évben havonta *–átlagban* - 438 tanuló részére került megvásárlásra a bérlet, az önkormányzat erre a célra saját erőből a 2013. évi költségvetés terhére 4.600.000,- Forintot biztosított.

2.4.2. Életkezési támogatás nyújtható a gyermek születésekor, amennyiben a szülő vagy törvényes képviselő a gyermek születését megelőzően legalább 12 hónapig Békés városban lakóhellyel rendelkezik, és más önkormányzattól ezen a jogcímen támogatásban nem részesült. A támogatás mértéke gyermekenként 10.000,- Forint. A 2013. évben 1 fő részére összesen 10.000,- Forint került kifizetésre az önkormányzat saját költségvetése terhére.

2.4.3. A helyben lakos nevelőszülőnél elhelyezett, Békés városban közoktatási intézményben tanulói jogviszonyban álló, átmeneti vagy tartós nevelésbe vett gyermek részére az Önkormányzat 50 %-os étkezési kedvezményt biztosít. E jogcímen a 2013. évben 488.000,- Forint került kifizetésre az önkormányzat költségvetése terhére, ami 327.000 Forinttal több a 2012-es évhez képest.

2.4.4. Békés városban 2011. január hó 8. napján kezdetét vette a „Hét krajcár” program, amely során - a nyári szünet kivételével- természetbeni ellátásként minden szombaton 150 gyermek jut meleg ételhez.

A program indításakor a cél az volt, hogy ne az amúgy is agyonterhelt szociális kasszát szabdaljuk tovább, hanem a társadalmi szolidaritásra építve a közösen tenni akarás felé nyissunk. A rászoruló gyermekek hétvégi élelemhez jutását tűztük feladatul, mert fontosnak tartottuk, hogy a közösség tegyen a legkisebbek közül azokért, akiknek kevesebb jutott.

A program anyagi oldalát szponzorok (cégek, vállalkozók, magánszemélyek, civil szerveződések) biztosítják. Az étel elkészítését a városban működő iskolák, a Polgármesteri Hivatal konyhája, a városban található valamennyi nagyobb konyha és étterem vállalták, hogy -önkéntes munka keretében, kigazdálkodva a szakácsok munkabérét és a főzés energiaköltségét - a program során ellátják a főzés és az ebéd osztásának feladatát.

A program célközönsége a városban működő oktatási intézményektől kapott javaslatok alapján állt össze, illetve a Békés Városi Szociális Szolgáltató Központ segítségét kértük azon rászoruló személyéről, ahol nem Békésen állnak tanulói jogviszonyban a gyermekek, tehát a helyi intézményektől javaslat rájuk nem érkezhetett.

A „Hét Krajcár” hétvégi gyermekétkeztetési programban lakcím szerinti sorrendiséggel, minden hétvégén 150 gyermek jut szombatonként meleg ételhez, ami vagy tartalmaz leves, vagy „klasszikus” főétel. A gyermekek - *családonként* - egy darab, névre szóló ebédjegyet kapnak, amiben értesülnek, hogy az ebédet hol és mikor vehetik át, és vihetik haza.

A szervezésben résztvevők kontrollálják az átvételt, és azt, hogy valós igények mentén haladjon a program. Egy család több időszakban is sorra kerülhetett az év során.

2013-ban 34 hétvégén összesen 5.370 adag étel került kiosztásra. A programot több mint 100 magánszemély és vállalkozó, illetve 20 helyi szervezet segítette munkájával és adományával.

A „Hét krajcár” program a 2014-es évben töretlenül folytatódik.

2.5. Gyermek napközbeni ellátásának biztosítása

2013-ban a gyermekek napközbeni ellátását az Önkormányzat

- bölcsődében 144 férőhellyel,
- óvodában 525 férőhellyel biztosította.

Az egyes szakosított szociális és gyermekvédelmi szakellátási intézmények állami átvételéről és egyes törvények módosításáról szóló 2012. évi CXCV. törvény 71.§ (1) bekezdése értelmében 2013. január hó 1. napjától a települési önkormányzat az általa fenntartott óvodában és a közigazgatási területén az állami intézményfenntartó központ által fenntartott nevelési-oktatási intézményekben a gyermekek és tanulók számára az óvodai nevelési napokon, illetve az iskolai tanítási napokon biztosítja a déli meleg főétkezést és a két további étkezést.

A fenti jogszabály rendelkezései a gyakorlatban városunk esetében azt jelentették, hogy a Tisza Kálmán Közoktatási Intézményben nevelt, oktatott gyermekek étkezésének biztosítása az Önkormányzat feladata lett. Az alábbi három helyszínen 2013. január hó 1. napjától ellátott feladat igen összetett:

- A Hőzső utcai tálalókonyhán a menzát igénylő tanulók étkeztetése, a konyha üzemeltetése a feladatunk.
- A Szánthó Albert utcai tálalókonyha vonatkozásában elmondható, hogy a szolgáltatást igénybevevő gyermekek óvodás kortól középiskolás korig megtalálhatók az intézményben. A korcsoport szerinti megoszláson belül vannak kollégisták (napi ötszöri étkezést igénybevevők), napközisek (napi háromszori étkezést igénybevevők), valamint menzás tanulók. A konyha üzemeltetése itt is a feladatunkká vált.
- A Német László Kollégiumban lévő tálalókonyhát a Békés Megyei Hajnal István Szociális Szolgáltató Centrum üzemelteti, itt csak a kollégiumban lakó, Tisza Kálmán Közoktatási Intézményben tanulói jogviszonyban állók napi háromszori étkezésének megfelelő szolgáltatást kellett finanszíroznunk, vásárolt élelmezés formájában.

Előzőek értelmében Békés Város Önkormányzata látja el az étkeztetés feladatát a Békési Kistérségi Óvoda és Bölcsőde gondozottjai és neveltjei, a Dr. Hepp Ferenc Általános Iskola tanulói és a Tisza Kálmán Közoktatási Intézmény óvodásai és tanulói tekintetében.

E változások jelentősen befolyásolták az önkormányzat által biztosított étkezést igénybevevők létszámát, mely az alábbi táblázatban kerül bemutatásra. A Tisza Kálmán Közoktatási Intézmény tanulói vonatkozásában e feladat biztosítása 2012-ig nem Önkormányzatunkat terhelte, így az előző évvel való összehasonlítás nem releváns. A 2014-es évről szóló gyermekvédelmi beszámolóban az adatok összehasonlítása értelmet nyer.

Az intézményi étkezésben résztvevők számának alakulása a 2012-2013. évben	Étkezést igénybe vevők száma (fő)							
	100 % térítési díjat fizetők		50 % térítési díjat fizetők		Ingyenesen étkezők		Étkezők összesen	
Év	2012.	2013.	2012.	2013.	2012.	2013.	2012.	2013.
Békési Kistérségi Óvoda és Bölcsőde	175	176	56	47	270	208	501	431
Bölcsőde	46	44	9	12	43	36	98	92
Óvoda	129	132	47	35	227	172	403	339
Dr. Hepp Ferenc Általános Iskola	242	213	104	89	379	245	725	547
- napközis	111	155	58	66	312	232	481	453

- menzás	131	58	46	23	67	13	244	94
Tisza Kálmán Közoktatási Intézmény	-	56	-	104	-	72	-	232
Óvoda	-	5	-	2	-	5	-	12
Általános iskola, napközi	-	10	-	9	-	25	-	44
Középiskola, ebből	-	13	-	33	-	25	-	71
- 3 x étkezés	-	3	-	12	-	0	-	15
- menza	-	10	-	21	-	25	-	56
Kollégium, ebből	-	28	-	60	-	17	-	105
- 3 x étkezés	-	22	-	32	-	0	-	54
- 5 x étkezés	-	6	-	28	-	17	-	51
Összesen étkezők	n.r.	445	n.r.	240	n.r.	525	n.r.	1.210

3. Az önkormányzat által biztosított személyes gondoskodást nyújtó ellátások bemutatása

E fejezetben a gyermekjóléti és gyermekvédelmi rendszer áttekintése a jelzőrendszer tagjai által kitöltött kérdőívek anyagának felhasználásával, valamint a Békés Városi Szociális Szolgáltató Központ tapasztalatai, statisztikai adatai alapján készült.

Az intézmény bemutatása

Intézményünk 10 féle szakmai szolgáltatást nyújt. Jelentős részben kistérségi elérhetőséggel, illetve megállapodás alapján.

Személyi feltételek

- 4 fő főállású családgondozó
- 1 fő családgondozó asszisztens
- heti 15 órában pszichológus

A dolgozók szakképzettsége 100 %-os.

Tárgyi feltételek

A technikai feltételek megfelelőek. Mindegyik családgondozó külön számítógéppel rendelkezik, valamint biztosított a telefon, fax, fénymásoló használat, és internet-hozzáférés. Az irodai helyiségek jól kihasználtak, minden családgondozó saját íróasztallal rendelkezik. A családlátogatásokat, környezettanulmányok készítését általában kerékpárral oldják meg. A város távoli pontjaira és a külterületre a Központ személygépkocsijának igénybe vételére van lehetőség.

Az intézmény rendelkezik honlappal, melyen 2013. év végén megújult, így a szolgálatról szóló friss információk megjelenését teszi lehetővé. A szervezetben belüli kommunikációt belső levelezőlista teszi hatékonyá. Mindösszeességében elmondható, hogy személyi és tárgyi feltételeiben a szolgálat a feladat teljes körű ellátására alkalmas.

Szakmai munka értékelése:

A gyermekjóléti szolgáltatás a gyermekvédelem rendszerében a személyes gondoskodást nyújtó ellátások egyik alapellátási formája.

A gyermekek védelméről szóló törvény szerint gyermekjóléti szolgáltatás körébe tartozik többek között a gyermek fejlődését biztosító támogatásokkal kapcsolatos tájékoztatás, a családtervezési és az ezzel összefüggő kérdésekkel kapcsolatos tanácsadás, a szociális válsághelyzetben lévő várandós anya támogatása, a gyermekek veszélyeztetettségének megelőzése, családgondozás és utógondozás biztosítása.

A gyermekjóléti szolgáltatás olyan, a gyermekek érdekeit védő *speciális szolgáltatás*, amely a szociális munka módszereinek és eszközeinek felhasználásával szolgálja a gyermekek testi és lelki egészségének, családban történő nevelkedésének elősegítését, a gyermek veszélyeztetettségének megelőzését, a kialakult veszélyeztetettség megszüntetését, illetve a családból kiemelt gyermek visszahelyezését.

A Gyermekjóléti Szolgálat, szervezési, szolgáltatási és gondozási feladatokat lát el a szociális munka módszereivel. Négy területen működik.

1. a gyermekek családban történő nevelkedésének elősegítése.
2. a gyermek veszélyeztetettségének megelőzése.
3. a gyermek veszélyeztetettségének megszüntetése.
4. a családjából kiemelt gyermek visszahelyezésének elősegítése, ill. utógondozása.

1. A gyermek családban történő nevelésének elősegítése

- A **gyermeki jogokról és kötelességekről**, a gyermek fejlődését biztosító támogatásokról való tájékoztatás, a támogatásokhoz való hozzájutás segítségét az iskola és az óvoda pedagógiai programjukban is megjelenően vállalta. A tanév elején tájékoztatták a szülőket a lehetséges támogatásokról, és figyelemmel kísérték a hozzájutás folyamatát.
- A pszichológiai, a nevelési, az egészségügyi, a mentálhigiénés **tanácsadáshoz** való hozzájutást segítik a szolgálat munkatársai.
- A **szociális válsághelyzetben lévő várandós anya támogatása**, segítése, tanácsokkal való ellátása. Folyamatosan kapcsolatot tartunk a Védőnői Szolgálattal, akik leghamarabb találkoznak a családdal a terhes anya és a csecsemő gondozása során. Szorosan kapcsolódnak az egészségügyhöz, de az egészségmegőrzése kapcsán, a gyermekvédelem is döntő tevékenységükben. A várandós kismamák gondozása, egyben együttgondozást is jelenthet, de a családgondozó ilyen esetben mindig konzultál az illetékes védőnővel. Jellemző problémátípusok a gyermeknevelési kompetencia hiányosságai, a felelős családtervezési modell hiánya, lakhatási, megélhetési problémák, olykor az örökbeadási szándék erősítése.
- A **hivatalos ügyek intézésének** segítése / hivatalos kérelmek benyújtásának segítése /
- A szolgálatunk **prevenációs célú feladatokat** is ellát a gyermekek veszélyeztetettségének kialakulásának megelőzése érdekében - szabadidős programok szervezése által.

A szolgálat szabadidős és prevenációs tevékenysége:

A prevenációs tevékenységeinket többféle céllal is szükségesnek tartjuk működtetni. Elsőként közvetlen segítséget kívánunk adni a különféle problémával küzdő gyermekeknek, gyermekes családoknak, valamint szeretnénk tartalmas szabadidős tevékenységekbe bevonni a gyermekeket, családokat. Emellett pedig igyekszünk elő segíteni a szocializációjukat, konfliktusmegoldó képességük fejlődését, társadalmi beilleszkedésüket és nem utolsósorban a családgondozói munka sikerességéhez is hozzájárul a család működésének jobb megismerésével.

A programjaink célja:

- a gyermekek szabadidejének értelmes, életkornak megfelelő kitöltése
- „csellengés” megszüntetése

- az elsődleges emberi kapcsolatok hiányának pótlása
 - az értékviselkedés kialakulásának megelőzése
- A húsvét közeledtével megrendezésre került a **Húsvétra készülődés** címmel a kézműves foglalkozások sorozat, melyet a klienskörünkbe tartozó gyermekek részére szerveztünk. 4 héten keresztül minden csütörtökön délután 14-16 óráig kézműves programok várták **20** gyermeket, ahol felkészülhettek az ünnepvárásra, és kisebb ajándékokat készíthettek, melyeket haza is vihettek a gyermekek. Tapasztalatok alapján a hiánypótló - értékközvetítő szolgáltatások a hasznos szabadidő eltöltés mellett erősítik a hagyományörző nemzet tudatot.
 - Az intézményünkben ismét megrendezésre került a „**Fuss a nyárba**” szünidőköszöntő futóverseny immáron **IX. alkalommal**. A program célja elsősorban, hogy felhívjuk a gyermekek és a felnőttek figyelmét a rendszeres sportolásra, az egészséges életmód fontosságára. Másodsorban az intézmény, illetve szolgáltatásai közelebb kerülhessenek az ellátási terület lakosaihoz, a potenciális igénybevevőkhöz, a közösségi szociális munka révén. Összesen **105 regisztrált futó** vett részt a nap folyamán különböző kategóriákban. Programunkat támogatták a jelzőrendszer tagjai, a díjakat a városi vállalkozók, egyesületek és a polgármesteri hivatal ajánlották fel.
 - Intézményünk **2013. június 24-től - 2013. augusztus 2-ig nyári napközis tábor** szervezését és működtetését látta el. A táboroztatás helyszíne a Békés-Dánfok Üdülőközpont volt. Ezen időszak alatt (6 hét) összesen **napi 33 fő** rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő gyermek felügyeletét biztosítottuk. Összesen **46 fiú** és **43 lány** vett részt a táborban. A város minden iskolájából jelentkeztek gyermekek, és a klienskörbe tartozó gyermekeinket is bevontuk. A gyermekek napi háromszori étkezésben részesültek. Az utazás diákbruttóval történt. A táboroztatásban részt vevő dolgozók a szolgálatunk dolgozói közül kerültek ki. A tábor megvalósítása minden héten 4 fő családgondozó és 2 fő nyári diákmunkás feladata volt, de munkájukat heti szinten 2-3 fő önkéntes, valamint technikai személyzet is segítette.
A heti programtervezetet úgy állítottuk össze, hogy abban az irányított csapatmunkára, az egyéni és a közösségi élményszerzésre, az egyéni erősségek kidomborítására és a pihenésre, a kötetlen barátkozásra, játékokra egyaránt legyen lehetőség.
Az alábbi tematikus hetek valósultak meg:
 1. hét „Fürge Újjak” hete
 2. hét „ Mézes-mázás” hét
 3. hét „Ifjú honfoglaló” hét
 4. hét „Öt nap alatt a Föld körül” hét
 5. hét „Élmény tábor” tábor
 6. hét Öko hét.
 - Rendszeresen részt vettünk a **KEF munkájában**, ahol ösztönözzük a drogfogyasztást megelőző rendezvények megszervezését, lebonyolítását. A KEF szervezésében tartott jelzőrendszeri – multidiszciplináris team munkában rendszeresen 3 kollégánk vesz részt.
 - Szolgálatunknál továbbra is működik a gyerekek részére segítségként működő **korrepetálás**. A hátrányos helyzetű, tanulási zavarokkal, erre épült magatartászavarokkal küszködő gyermek leszakadását csak fokozza, ha az iskolában sorozatos kudarcok érik, ezek leküzdéséhez, feldolgozásához nem, vagy csak igen csekély mértékben kap segítséget. A klienskörünkbe tartozó sikertelen teljesítményt nyújtó tanulókkal felvéve a kapcsolatot, napi rendszerességgel, a készségi tárgyakon kívül minden tárgyból vállaltuk a tanulók felkészítését. A nyári időszakban önkéntesek és a Munkaügyi Központ alkalmazásában álló diákmunkások segítették a gyermekek felkészülését. Mindezekon felül az elmúlt évben a város lakói közül önkéntes fiatal felnőttek is segítettek, akik

indítást éreztek a fiatalok felkészítésére. **2013-ban** összesen **54** gyermek **317 alkalommal** vett részt folyamatosan a foglalkozásokon, és **90 %-uk a visszajelzések alapján eredményesen** teljesített a pótvizsgákon. 2012-ben 14 gyermek 62 óra keretében kapott hasonló segítséget. Fontosnak tartjuk, hogy a klienskörünkbe tartozó gyerekek eredményeket, sikereket tudjanak elérni.

- A Békés Város Önkormányzata az elmúlt évben is vállalta a Szolgálat lebonyolításának segítségével, hogy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő 0-18 éves gyermekek **nyári étkeztetéséről** gondoskodik. 2013. június 24-től augusztus 26-ig, tehát **44 napon keresztül naponta 360 gyermek** részesülhetett meleg étkeztetésben. A családok visszajelzése alapján elmondhatjuk, hogy nagy segítséget jelentett az étkeztetés. Sok család megköszönte a lehetőséget. A meleg étel minősége a 2012-es évhez képest a visszajelzések alapján pozitív változást mutatott. Dinamikusan nő az igény az e fajta természetbeni támogatásokra, hiszen a rászoruló száma évről évre nő, a nyári étkeztetés lehetőségéről széles körben tájékoztatva lett a potenciális célcsoport. Elmondható a jelzőrendszeri együttműködés által újabb és újabb eddig rejtőzködőnek mondható rászoruló gyermek is hozzájutott a meleg ebédhez. Elenyésző számban mutatkozott arra eset, hogy a rászoruló családok nem éltek az ebéd elviteli lehetőségével. A nyári táboroztatás mellett zajló tevékenység 4 szociális szakember napi koordinációját igényelte.
- A Békés Városi Szociális Szolgáltató Központ immáron harmadik alkalommal rendezte meg a nyári gyerekétkeztetéssel egybekötött **Játszóteri foglalkozást** az Erzsébet Ligetben 2013. augusztus 5-től – 2013. augusztus 24-ig, hétköznap 10- 14 óra között. Minden alkalommal színes és változatos készségfejlesztő programokat igyekeztünk megvalósítani, hogy minden korosztály megtalálja a számára megfelelő foglalkozást. A programok között szerepelt sport,- és kézműves foglalkozások, arcfestés és gyermekfelügyelet.
- A Gyermekjóléti szakemberek a 2013. május 25-én megrendezésre kerülő Városi **Gyermeknap rendezvényen** színesítették a programsorozatot, nyújtottak alternatív szabadidős elfoglaltságot a Dánfokra kilátogatóknak. A programon saját sátorban gyermekjogi totót tölthettek a gyerekek, kézműves foglalkozásokon vehettek részt. A BVSZSZK sátrában közel 60 gyermek részesült arcfestésben, valamint 100 gyermek kapott csillámtetoválást. A Gyermeknapra meghirdetett **jótekonysági játékadomány akcióra** (Békés Városi Kecskeméti Gábor Kulturális, Sport és Turisztikai Központtal együttműködve) érkezett játékokat **19 család** között osztottuk szét.
- Hagyományként ebben az évben is megvalósítottuk a „**Házhoz megy a Mikulás**” programunkat, **80 kisgyermek** kapott csomagot, melyek tartalma adományokból tevődött össze. A **Mikulásnap délutáni ünnepségünkön 20 kisiskolás** vett részt a Derús Házban. Ahol a gyerekek megmutathatták kézműves ügyességüket, valamint játékos vetélkedőn vehettek részt amelyek a téli ünnepekhez kapcsolódtak. Ezután megvendégeltük a résztvevőket, tortával, péksüteménnyel és teával. A város vállalkozói, hasonlóan, mint az előző években, hozzájárultak a hátrányos helyzetű gyermekek ünnepléséhez.
- A karácsony közeledtével **adventi programot** szerveztünk a klienskörünkbe tartozó gyerekeknek. 4 héten át, minden csütörtökön 14 -16 óráig tartalmas kézműves program várta a gyerekeket. Karácsonyfadíszeket, asztali díszeket készítettek, valamint mézes kalácsot díszítettek. Az elkészített munkákat hazavihették a résztvevők.
- Önkormányzat által szervezett **Városi karácsonyi ünnepség** előkészítésében és lebonyolításában a szolgálatunk szerepet vállalt idén is. Összesen **122 háztartásba** került tartós élelmiszersomag. Az egyének és családok kiválasztása, valamennyi jelzőrendszer tagjainak véleménye és javaslata alapján történt.

2. A gyermek veszélyeztetettségének megelőzése

Az 1997. évi XXXI. Törvény 39.§ (3) bekezdése feladatként határozza meg a gyermekjóléti szolgálatoknak az **észlelő és jelző rendszer** működtetését. Ugyanezen törvény 17.§ (1),(2) és (3) bekezdése felsorolja azon szakembereket és azok feladatait, aki kapcsolódnak a gyermekvédelmi munkához. A jelzőrendszer tagjai kötelesek egymással együttműködni, és egymást kölcsönösen tájékoztatni a gyermek családban történő nevelkedésének elősegítése, a veszélyeztetettség megelőzése érdekében.

A 2013-as évben azt tapasztaltuk, hogy jellemzően „sokproblémás” családok kerülnek a látókörünkbe, egyre komplexebb és mélységében nehezebben felszínre hozható nehézséggel küzdenek a családok. Nagyon sokan élnek a gyermek fejlődését nehezítő körülmények között, nélkülözésekkel küszködve. Egyre gyakoribbak a gyermekek erőszakos magatartása, és egyre alacsonyabb életkorban jelentkezik. A konfliktusba került emberek közti kommunikáció általában eredménytelen, az előítélet, a gyanakvás, a félelem a harag irányítja őket, ami megakadályozza, hogy tisztán lássák a helyzetet, illetve felismerjék saját érdeküket. Ebben a felek közötti kommunikáció javításában, konfliktusfeloldásban, kompromisszumra jutásban nyújt segítséget a speciális végzettséggel is rendelkező családgondozó.

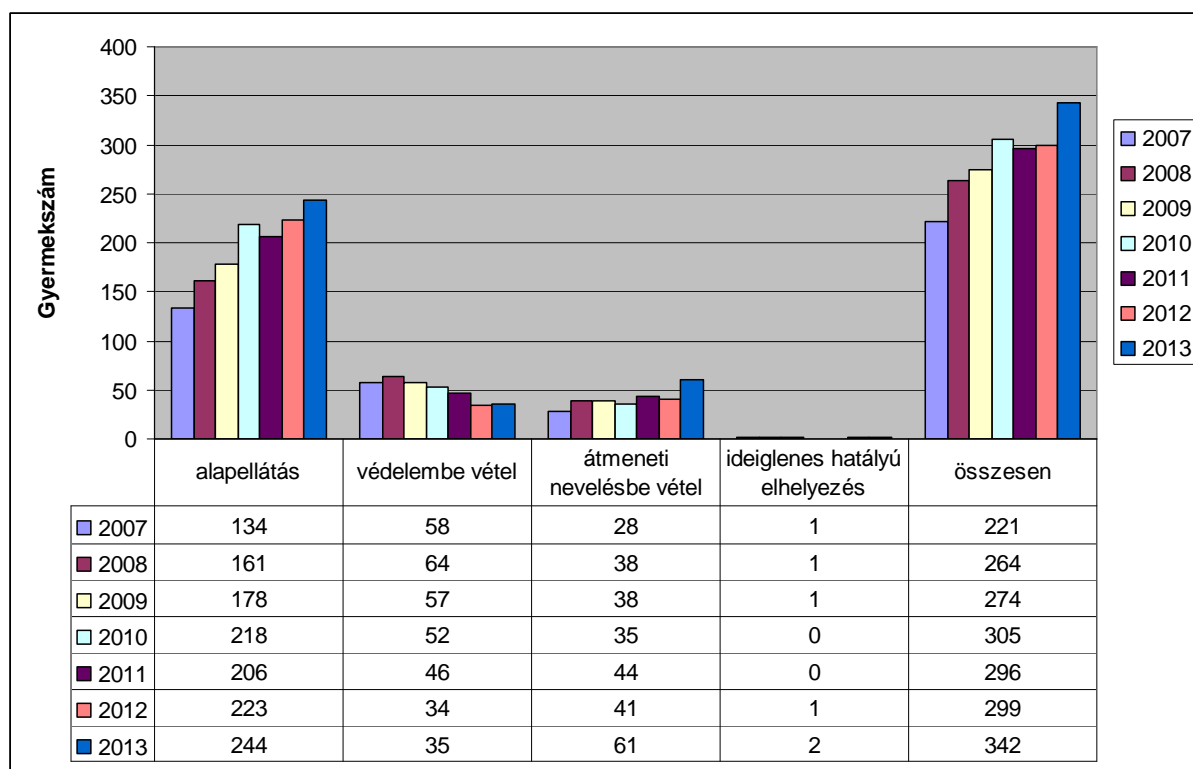
A veszélyeztetettség megelőzésének szerves része a Szolgálat által működtetett észlelő- és jelzőrendszer, valamint segítségül szolgál még, a nem állami szervek bevonása is. A gyermekjóléti szolgálatnak sikerült megfelelő kapcsolatokat kialakítani a jelzőrendszer tagjaival, azaz az önkormányzattal, nevelési és oktatási intézményeivel, egészségügyi és szociális ellátórendszerekkel, pártfogó felügyelői szolgálattal, helyi rendőrség, gyámhivatallal. A tőlük kapott információk alapján nyílik mód a veszélyeztetett, elhanyagolt gyermekek feltérképezésére. Az együttműködés keretében a nevelési-oktatási intézmények felkeresése, személyes találkozás a tanárokkal, gyermekvédelmi felelőssel, esetmegbeszélések történnek. A Békés Megyei Kormányhivatal Békési Járás Járási Gyámhivatala dolgozóival szinte napi kapcsolatban vagyunk, hogy közös eseteinket a lehetőségeinkhez képest a megfelelő módon tudjuk kezelni. Dilemmáink esetén a dolgozók véleményét és tanácsait kikérve a legtöbb esetben segítséget és támogatást kapunk a munkánkhoz. A jelzőrendszer tagjai a saját területükön végzett gyermekvédelmi munkájukkal teszik hatékonyabbá a gyermekjóléti szolgálat munkáját, hisz az időben jelzett problémákat eredményesebben lehet kezelni. 2013-ban a jelzőrendszeri jelzések száma összesen **663** esetben történt. A jelzőrendszerrel való kapcsolattartás formái: közös családlátogatás, írásos bejelentések, telefonos kapcsolattartás.

A jelzőrendszerrel való kapcsolataink **kölcsönösek, erősek és eredményesnek mondhatóak**. 2013-ban **4 alkalommal** került sor a „**Találkozások**” című jelzőrendszeri találkozóra, amelyen egy-egy alkalommal az azonos területen dolgozó szakemberek vettek részt. Sor került az aktualitások megbeszélésére és az egyéni problémákkal kapcsolatos konzultációra is a szakemberek és a családgondozók között.

3.A kialakult veszélyeztetettség kezelése, veszélyeztetettség megszüntetése

Ahhoz, hogy a veszélyeztetettség kezelését megkezdénénk, szükséges az okok feltárása. Az intézményünk látókörébe lévő összes gyermeket hátrányos helyzetűnek, a védelembe vettek veszélyeztetetteknek soroltuk be.

Létszám adatok

1. ábra A Gyermekjóléti Szolgálat látókörébe kerülő gyermekek létszámadata 2007- 2013. év között

Szolgálatunk klienskörébe Békésen és Tarhoson 2013-ban **342** gyermek tartozott. Ebből **244 alapellátás**ban. Az alapellátásban gondozott gyermekek száma nőtt, ami betudható az ismételt törvényi változásoknak. Hiszen az addigi 50 órát meghaladó igazolatlan hiányzások a 16 évet betöltött gyermekeknél a nevelési támogatás megszüntetésre kerül, a védelembe vétel megszünteti a Gyámhivatal, és alapellátás keretei közt is elegendő a gondozás.

2013. évben a nevelési támogatás felfüggesztése illetve megszüntetése Gyermekjóléti Szolgálatunk látókörében lévő gyermekek közül 4 általános iskolást és 61 szakiskolában illetve középiskolában tankötelezettséggel terhelt tanulót érintett. Nem emelkedik a védelembe vettek száma és a megfelelő kapcsolattartással a problémák már a kezdeti stádiumban megoldhatók. **A védelembe vett** gyermekek száma **35**. Szinte stagnációt mutat az előző évihez képest az egyre komplexebb problémahalmazzal jelentkező családok tekintetében is, mely köszönhető a hatékony, komplex családgondozói munkának és a család – jelzőrendszer - családgondozói együttműködésnek. A gyermekjóléti szolgálat szakmai tevékenységeinek összessége, és az ellátott gyermekek száma az előző évhez képest növekedést mutat. Egyre több olyan kliens is felkeresi a szolgálatot tanácsért, hivatalos ügyekben való segítségnyújtásért, illetve konfliktuskezelésekkel kapcsolatban, akikkel korábban a családgondozók nem is álltak kapcsolatban. Ezeket az ügyfeleket általában egyszeri esetként kezeljük. Ennek száma a 2013-as évben 184 fő volt. A 2012-es évhez viszonyítva itt is emelkedés tapasztalható, az akkori 145 főhöz képest. Egyre gyakoribbak a szenvedélybetegségekre utaló tünetek, illetve az ezzel kapcsolatos szabálysértési eljárások miatti intézkedések, valamint az iskolai hiányzások miatt a szülők felkeresése tájékoztatása, javaslattevés a gyermek elkallódásának megakadályozására.

Ideiglenes elhelyezésre 2 gyermek esetében került sor. Ezután átmeneti nevelésre akkor kerül sor, ha a gyermek fejlődését családi környezete veszélyezteti és a veszélyeztetettség az alapellátás keretében nyújtott szolgáltatásokkal, valamint védelembe vétellel nem sikerült megoldani. A tavalyi évben történő családból való kiemelés okai között a

csavargás, az iskolakerülés és életvezetési problémák vagy más szociális és családi krízis szerepel

Az *átmeneti nevelésben* lévő gyermekek száma a 2012. évhez képest drámai emelkedést mutat, közel 50%-al nőtt a családból kiemelt gyermekek száma az előző vizsgált időszakban, mely az egyre nehezebb gazdasági – társadalmi helyzetben lévő marginalizálódott csoportok sérülékenységét jelzi. Nincs az a támogató természetes bázis a családok mögött, mely a prevenciós szakemberek által biztosított szolgáltatások mellett képessé teszi őket a gyermekek gondozására. **61 gyermek** részesül átmeneti nevelésben Jelenleg alapellátás keretében segítjük a családokat /27/ a lakás és életkörülményeik megváltoztatásában, hogy gyermekeiket önállóan tudják nevelni, gondozni. Fontosnak tartjuk, hogy a személyes segítő kapcsolat során a családok maguk érezzék a változás szükségességét, az együttműködés az ők érdekeit szolgálja. Bizalmon alapuló segítő kapcsolatot igyekszünk kialakítani és remélhetőleg a gondozási folyamat során problémamegoldó képességük erősödik, alkalmassá válnak problémáik kezelésében. Sajnos jelenleg sem tudunk gyermeket a saját családjába visszahelyezni, a gyermek - szülő kapcsolattartásának fenntartására motiváljuk a szülőket, megakadályozva ezzel az érzelmi elszakadást.

A családból való kiemelés okai között az életvezetési problémák vagy más szociális és családi krízis szerepel. A családban a veszélyeztető okok megszűntetése érdekében tehát a végzett gondozási tevékenység, elengedhetetlen.

4. A családba való visszahelyezés elősegítése

A gyámhivatal a gyermeket átmeneti nevelésbe veszi, ha a gyermek fejlődését családi környezete veszélyezteti és a veszélyeztetettség az alapellátás keretében nyújtott szolgáltatásokkal, valamint védelembe vétellel nem sikerült megoldani.

A Gyermekjóléti Szolgálat kötelezettsége a Gyámhatóság felkérésére részt venni az átmeneti nevelt gyermekek családi körülményeinek felülvizsgálataiban, az ilyen gyermekek családjának alapellátás keretében történő gondozásában.

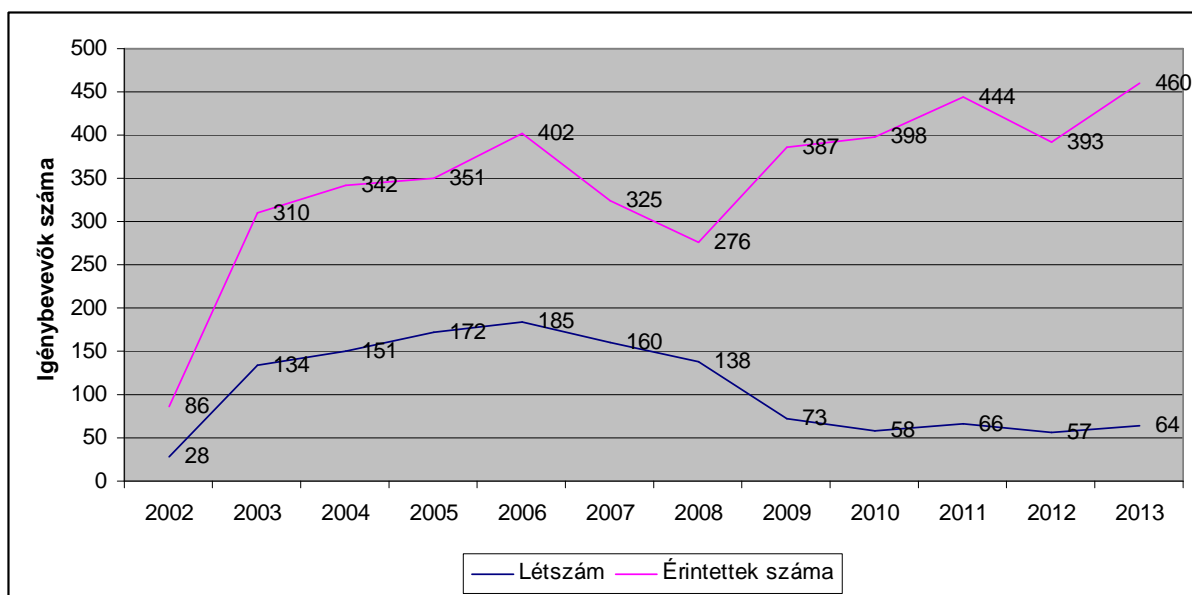
2013-ban **61** átmeneti nevelt gyermek **27 családjával** tartották a kapcsolatot a családgondozók. A gyerekek elhelyezése nevelőszülőknél, lakásotthonokban vagy gyermekotthonokban történik.

Családgondozók segítő munkájának elsődleges célja, hogy a szülő, gyermeknevelési körülménye javuljon, képes legyen az alapvető gondozási-nevelési feladatok ellátására. Hangsúlyozzuk a családi kapcsolatok ápolását, hogy ezáltal a gyermek visszakerülhessen vérszerinti családjába.

A tapasztalatunk az, hogy a családok anyagi és egyéb életkörülményei a gyerekek kiemelése után nem változik pozitívan oly módon, hogy a gyerekek haza kerülhessenek. A tapasztalatok alapján, melyet a szakirodalom is alátámaszt, minél hosszabb idő telik el a családból való kiemeléstől, annál nehezebb a visszaút.

Bízunk benne, hogy az átmeneti nevelésbe vételi esetek visszatartó erőként hatnak az itthon maradt, fokozottan veszélyeztetett gyerekek és szüleik számára

Speciális szolgáltatások

2. ábra Pszichológiai Tanácsadásban résztvevők tendenciózus változása 2002 és 2013 között

A gyermekjóléti szolgálatnál 2002-es évtől működik a *pszichológiai tanácsadás* szolgáltatás. 2013-ban a tanácsadáson részt vettek száma **64 fő**. Összesen: **460 alkalommal** vették igénybe a szolgáltatást.

A szolgáltatásról egyre többen tudnak. Így egyre többen igényelnek pszichológusi segítséget, ami azzal magyarázható hogy a nem megfelelő környezeti és a szociális helyzet egyre több pszichés megbetegedést generál, valamint a családon belüli izolálódás az adekvát problémamegoldásra professzionális szakember által nyújtott külső segítségnyújtást igényelnek.

A szolgáltatást igénybe vevők köre: a Békés Városi Szociális Szolgáltató Központ kliensei, Gyermekjóléti Szolgálat Kliensei, az Átmeneti Szállók lakói, óvodás gyerekek, általános- és középiskolás tanulók, a város lakói.

Problémák: viselkedési zavarok, tanulási problémák, krízishelyzet, kezdődő neurózisok életvezetési problémák személyiségzavarok.

A segítség módjai: konzultáció, pszichológiai tanácsadás krízis tanácsadás, személyiségteszt kitöltése, igény szerint csoportos foglalkozások.

A *családkonzultáció* feladata a családon belül előforduló együttélési, kapcsolati problémákban való segítségnyújtás. 2013-ban összesen **18 fő, 9 alkalommal** vette igénybe a szolgáltatást Békésen.

Igénybevétel okai:

- megromlott párkapcsolat/válás, munkanélküliség, szenvedélybetegség, hozzátartozó elvesztése/
- gyermeknevelési problémák / serdülőkori krízis, magatartásprobléma/

Egyre gyakoribb, hogy a családkonzultációt igénylők, nem a klasszikus Gyermekjóléti illetve Családsegítő Szolgálat látókörében lévő klientúrából kerül ki. A nyílt munkaerőpiacon atipikus foglalkoztatásban résztvevő emberek gyakran a hivatalos nyitvatartási időn túl, este illetve hétvégén kérik a segítséget, amire az intézmény szakembergárdája rugalmasan reagál.

A Gyermekjóléti Szolgálat nem rendelkezik formálisan *kapcsolattartási ügyelettel*, azonban a jelentkező igényekre azonnal és rugalmasan reagál. Azon szülők, akik Bíróság általi illetve Gyámhatóság által kiállított gyermekelhelyezési dokumentummal rendelkeznek, a

kapcsolattartás meg nem egyezése után végső eshetőségben kérhetik a kapcsolattartás szabályozását Intézményünkbe, mint helyhez kötött felügyelt kapcsolattartás. A kapcsolattartás a családkonzultációhoz hasonlóan leginkább szervezetünk nyitvatartási idején túl esedékes. (este, péntek délután). A gyermekvédelmi szakemberek rugalmasan lehetőséget adnak a szülő-gyermek biztonságos, nyugodt körülmények közötti találkozásra. 2013. évben ez összesen **18 gyermeket érintett, 69 alkalommal.**

A Békés Városi Szociális Szolgáltató Központ további szolgáltatásai közül főleg a Támogató Szolgálat tevékenysége terjed ki a gyermekekre. A tavalyi évben 6 fogyatékos gyermeket juttatunk el fejlesztésre a Napraforgó Gyógypedagógiai Központba, 2 gyermeket a békéscsabai Esély Pedagógiai Központba, valamint 1 gyermeket a helybeli Tisza Kálmán Közoktatási Intézmény Gyógypedagógiai részlegére szállítottak. Ezen kívül a hozzánk forduló fogyatékos gyermeket nevelő szülőket segítjük orvosi vizsgálatokra eljuttatni / Szeged, Budapest/.

A Gyermekjóléti Szolgálat legnagyobb kihívásai a mélyülő szegénység okozta hátrányok, a gyermekek iskolai tankötelezettség irányába való motiválás - ami sokszor egyoldalú, szülői együttműködés híján-, valamint a 16. életévet betöltött fiatalokkal való szociális munka, akik már nem tankötelezettek, és valamilyen oknál fogva az iskolai kudarcok által nem látják jövőperspektívájukban a tanulás eredményét. A 16. életévet betöltött és már az oktatási rendszerben jogviszonnal nem rendelkező gyermekek a Munkaügyi Kirendeltségnél munkanélküliként nem regisztrálhatnak, semminemű ellátásban nem részesülnek, igényeik azonban egyre magasabbak.

4. A felügyeleti szervek által gyámhatósági, gyermekvédelmi területen végzett szakmai ellenőrzések tapasztalatai

2013-ban a Békés Megyei Kormányhivatal Szociális és Gyámhivatala a gyámhatósági és gyermekvédelmi területen nem végzett átfogó vizsgálatot, és célvizsgálatra kijelölt ügycsoport sem volt. A felügyeleti szerv felé több alkalommal eseti adatszolgáltatási kötelezettségnek tettünk eleget az elmúlt év során.

A Békés Megyei Kormányhivatal Szociális és Gyámhivatala a Békés Városi Szociális Szolgáltató Központnál ütemezett monitoring látogatást tett, ahol a Kormányhivatal gyermekvédelmi referense méltatta a Szolgálat gyermekvédelemben történő napi szintű magas színvonalú munkáját, prevenciók tevékenységét, innovatív programjait. Az intézménynél Békés Város Önkormányzatának belső pénzügyi monitoring rendszere hatósági ellenőrzést végzett. A belső ellenőrzés nem tárt fel hiányosságokat.

5. Jövőre vonatkozó javaslatok, célok meghatározása a Gyvt. előírásai alapján

A gyermekek védelme vonatkozásában a jövőre vonatkozó céloknak, elképzeléseknek arra kell irányulniuk, hogy a város megfelelő környezeti feltételeket jelentsen a felnövekvő fiatal korosztály számára, ahol otthonosan érzik magukat, ahol kiszámíthatóak az életviszonyaik, ahol problémák esetén szakértő segítséget találnak azok megoldásához, és ahol felkészülhetnek a felelősen élő és cselekvő magyar állampolgárként való felnőtt életükre.

A Békés Városi Szociális Szolgáltató Központ Gyermekjóléti Szolgálata a Gyermekjóléti konferencián a jelzőrendszer tagjaival együtt az alábbi területeken lát szükségesnek stratégiai beavatkozást a gyermekek helyzetének javítása érdekében.

1. Az iskolai igazolatlan hiányzásokat megszüntető programok az egységes szakmai elvek mentén való együttműködés során, melyben a tanulás értéként jelenik meg

Cél: a gyermekek tankötelezettség teljesítésének elősegítése, kompenzálni hátrányait, segíteni az iskolai megfelelést, sikerélmény megélésével az iskolai rendszerű oktatásban való maradást, és a megfelelő minták elsajátítását.

Továbbra is telefonos, elektronikus gyors jelzés a jelzőrendszeri tagok között, melyet írásos jelzés követ. Szükség esetén a családgyógyászok és a pedagógusok közös családlátogatást szerveznek, valósítanak meg. Családgyógyászok szülői értekezleten való részvételének támogatása.

2. A gyermekeket és fiatalokat körülvevő devianciához vezető rizikófaktorok monitorozása.

Cél: A komplex és hatékony megoldás keresése során szükségesnek tartjuk a magatartási és viselkedészavarokkal küzdő gyermekek számának csökkentését, a családi ártalmak csökkentését, készségeik fejlesztését, a dizájner drogokkal kapcsolatos következményekkel kapcsolatos hatékony és adekvát információnyújtás. Multidiszciplináris team ülések rendezése a komplex problémák rendezése érdekében.

3. Prevenációs tevékenység: szabadidős és sporttevékenységek szervezése

Cél: a hátrányokkal küzdő iskoláskorú gyermekek fiatalok és családjai számára szülői szerepet erősítő, családi konfliktusokat rendező, a családi kohéziót erősítő, valamint az oktatási rendszeren kívüli integrációs, prevenációs programok szervezése, lebonyolítása.

4. Információ bázis létrehozása

Cél: Békés város gyermekvédelmi rendszeréről aktuális, naprakész információs rendszer összeállítása és továbbítása a jelzőrendszer tájékoztatására.

5. Egyéb speciális szolgáltatások nyújtása a gyermekjólét biztosítása érdekében

Cél: speciális módszerek alkalmazásával a munka hatékonyságának növelése, valamint a speciális szolgáltatások megismertetése a jelzőrendszeri tagokon keresztül.

6. Önkéntes tevékenység népszerűsítése, önkéntesek fogadása, közvetítése, Iskolai Közösségi Szolgálat hálózatban aktív részvétel

Cél: az egyéni, szabad akaratból, döntési motiváció alapján, pénzügyi ellenszolgáltatás nélkül más hasznára történő segítségnyújtás népszerűsítése Békés város lakossága, illetve célzottan a fiatalok tekintetében. Az Iskolai Közösségi Szolgálat hálózatának tagjaként a középiskolai tanulmányukat végző fiatalok 50 órás önkéntes tevékenységének teljesítése.

6. A bűnmegelőzési program főbb pontjainak, valamint a gyermekkorú és a fiatalok bűnelkövetők számának az általuk elkövetett bűncselekmények számának, a bűnelkövetés okainak bemutatása

Békés Város Képviselő-testülete a 265/2003. (XII. 18.) számú határozatával fogadta el Békés Város Bűnmegelőzési Koncepcióját. A határozat értelmében évente kerül meghatározásra a koncepció alapján megfogalmazott tárgyévi Bűnmegelőzési Program.

A koncepcióban a gyermek- és ifjúságvédelem területének kiemelt része a prevenció. A DADA (Drog, Alkohol, Dohányzás, Aids) programot a Békési Rendőrkapitányság a helyi Polgárőrséggel közösen, folyamatosan végezte. Tájékoztató, ismertető tevékenységük során az általános és középiskolákban tartottak előadásokat.

A kábítószer és alkoholfogyasztás megelőzése, visszaszorítása, bűnelkövetővé válás megelőzése során megfogalmazott felvilágosító munka során jelentettük meg a „Drogmentes hely” szórakozóhelyek „hirdetéseit” a Városházi Krónikában. Az elmúlt években egyre inkább megfigyelhető a kábítószer-fogyasztással kapcsolatba hozható bűnelkövetővé válás megjelenése. Az előző évek tapasztalatai, szakemberek véleményei továbbra is érvényesek, miszerint az áldozatvédelem, áldozattá válás megelőzése mellett továbbra is nagy hangsúlyt szükséges fektetni a drogokkal kapcsolatos bűnelkövetővé válás megakadályozására. 2009-ben újjászerveződött a Kábítószerügyi Egyeztető Fórum, melynek munkáját a Mentálhigiénés Egyesület koordinálja, szervezi kiválóan.

A Békés Város Jegyzője és a Békési Rendőrkapitányság által 2008 áprilisában aláírt együttműködési megállapodás a családon belüli erőszakkal kapcsolatban jött létre. Fontos eleme az együttműködésnek, hogy a családon belüli erőszakkal kapcsolatos információkat mindkét intézmény a lehető leghamarabb eljuttassa a hatáskörrel rendelkező szervhez a megfelelő lépések megtétele érdekében, a lehető leggyorsabb beavatkozás végett.

A bűnmegelőzési program kitér az áldozatvédelmi szociálpolitika területére, ahol az információk átadására és a tájékoztatás szükségességére helyezi a hangsúlyt.

„AZ ISKOLA RENDŐRE” program az általános iskolai oktatásra épül, elősegítve a rendőrség által a gyermekek felé irányuló bűn-és baleset-megelőzési tevékenységet. A kijelölt „iskolarendőr” folyamatosan kapcsolatban áll az oktatási intézmények vezetőivel.

A bűnmegelőzés területén megfogalmazott, gyermekeket, városi ifjúságot megcélzó akciók, programok elősegítették a gyermekvédelmi munka hatékonyságát a 2013. évben.

A szabálysértés és a bűncselekmény elkövetése általában a fiatalok körére jellemző, de sajnos a gyermekkorúak körében is előfordul. Bár a kutatások azt mutatják, hogy nem egyértelműen a serdülőkor pszichológiai problémái vezetnek a bűncselekmények elkövetéséhez, mégis meghatározó szerepet játszik a fiatalkori bűnelkövetés kialakulásában, hiszen felerősítheti a fiatalkorúban a negatív környezeti hatásokra (akár családban, akár a baráti társaságban) való érzékenyebb reakciót.

A Békés Városi Szociális Szolgáltató Központ kiterjedt jelzőrendszeri kapcsolata, illetve az ember és lakosságközeli szolgáltatásai kapcsán a gyermek és fiatalok - anonimitásukat kérve – tájékoztatják a családgondozókat a legális illetve díjazott drogok városon belüli

előfordulásáról. A jelenség tabuként való kezelése ellenére (mind felhasználó, mind terjesztő tekintetében) nyílt titokként van jelen a legális illetve dizájner droghasználat a közoktatási intézményekben, illetve a város egyes szegregátumaiban.

Figyelmet érdemel az a megállapítás, hogy az egyszülős családok, illetve több gyermeket nevelő családok gyermekei követnek el szabálysértést és bűncselekményt. Megállapítható, hogy 2013-ban a szabálysértések száma jelentősen nőtt az elmúlt évhez képest, mind a gyermekkorúak, mind a fiatalkorúak körében, azonban a bűncselekmények elkövetése a táblázatban is látható nagyobb számban fordulnak elő fiatalkorú esetében. Igen gyakoriak a más személyek befolyásoló hatására, vagy társakkal elkövetett bűncselekmények is.

A szabálysértések növekedésének képét némileg árnyékolja, az iskolai tankötelezettség kapcsán megállapított szabálysértések magas arányszáma.

A legjellemzőbb elkövetési formák a lopás, a garázdaság, a csoportos garázdaság és a köztisztasági szabálysértések. A fiatalkorúaknál a lopás van jelen legnagyobb számban, melynél az ok feltehetően a vágy és a lehetőségek közti szakadék. Amihez nem tudnak hozzájutni, de vágnak rá, alkalmi lopásokkal szerzik meg, melyek fő színterei az áruházak, a bevásárló központok és az iskola.

2012.		Gyermekek száma			
		Nem volt gondozásban	Alapellátásban gondozták	Védelembé vétel keretében gondozták	Összesen
Szabálysértés elkövetése	Gyermekkorú	1	1	0	2
	Fiatalkorú	4	1	0	5
	Összesen	5	2	0	7
Bűncselekmény elkövetése	Gyermekkorú	2	0	0	2
	Fiatalkorú	4	9	0	13
	Összesen	6	9	0	15
Összesen		11	11	0	22

2013.		Gyermekek száma				
		Nem volt gondozásban	Alapellátásban gondozták	Védelembé vétel keretében gondozták	Összesen	Ebből tulajdon elleni szabálysértő
Szabálysértés elkövetése	Gyermekkorú	25	19	4	48	2
	Fiatalkorú	14	15	7	36	14
	Összesen	39	34	11	84	16
Bűncselekmény elkövetése	Gyermekkorú	0	3	1	4	0
	Fiatalkorú	0	2	2	4	0
	Összesen	0	5	3	8	0
Összesen		39	39	14	92	16

7. A települési önkormányzat és a civil szervezetek együttműködése

Városunkban 117 civil szervezet működött. Igyekszünk kapcsolatot létesíteni közülük azokkal, amelyek tevékenysége a gyermekek védelméhez, szabadidejük hasznos eltöltésének előmozdításához segítséget nyújthat.

A Mentálhigiénés Egyesület által működtetett Kábítószerügyi Egyeztető Fórum munkája nagy segítséget nyújt a kábítószer és alkoholfogyasztás visszaszorításában. Ennek érdekében fontos, hogy a szabadidő helyes eltöltésére vonatkozóan a fiatalok által is elfogadott, életkorukhoz és igényeikhez igazodó programok kerüljenek megszervezésre. Mindehhez a városunkban tevékenykedő ifjúsági- és sportreferens nyújt segítséget.

A gyermek- és ifjúságvédelem területén kiemelten fontos a prevenció. A DADA programot a Városi Rendőrkapitánysággal és a helyi Polgárőrséggel közösen folytatni szükséges.

A Békés Városi Szociális Szolgáltató Központ vállalja az iskolai, védőnői és kortárs szinteken szerveződő programok koordinálását.

A 2013-as év értékeléseként megállapítható, hogy az önkormányzat mindent megtett a gyermekek jólétének biztosításáért, a törvényes feltételeket betartva igyekezett maximálisan a gyermekek érdekeit szem előtt tartva végezni a hétköznapi nem könnyű, de megtisztelő feladatát.

Békés, 2014. május 20.

Tárnok Lászlóné
jegyző